

DOSKONALENIE STRATEGII ZARZĄDZANIA OŚWIATĄ
NA POZIOMIE REGIONALNYM I LOKALNYM
II ETAP

***Obywatele jako potencjalni sprzymierzeńcy lokalnych
zmian w edukacji - jak wciągnąć ich w dialog i
współdziałanie***

Dr Tomasz Tokarz,

**Dolnośląska Szkoła Wyższa we Wrocławiu
Dolnośląskie Centrum Innowacji Edukacyjnych**

Partycypacja społeczna

Udział wszystkich zainteresowanych osób w działaniach na rzecz wspólnego dobra lub podejmowaniu decyzji ich dotyczących.

Partycypacja publiczna – włączenie obywateli w decydowanie o sposobach funkcjonowania instytucji publicznych

- *Partycypacja a lokalna polityka oświatowa – raport z badań terenowych*, ORE, Warszawa 2014.
- *Jak prowadzić konsultacje społeczne w samorządach? Zasady i najlepsze praktyki współpracy samorządów z przedstawicielami społeczności lokalnych*. Przewodnik dla samorządów, Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej, Warszawa 2010.
- *Gminy wobec wyzwań oświatowych – przykłady strategicznych działań samorządów w zakresie edukacji*, Warszawa 2012.

DLACZEGO WARTO PARTYCYPOWAĆ? CZEMU SŁUŻY PARTYCYPACJA?

z perspektywy władzy

możliwość podejmowania działań
odpowiadających na realne potrzeby

gwarancja przejrzystości decyzji - wzrost
zaufania i poparcia

z perspektywy społeczności

współodpowiedzialność za kwestie
dotyczące danej społeczności

identyfikacja ze swoimi wyborcami
i wspólnie podjętymi decyzjami

wzrost kapitału społecznego

zagęszczenie sieci relacji

publiczne = nasze

Włączenie szerszego grona mieszkańców środek lepszego poznania potrzeb społecznych związanych z oświatą i wychowaniem oraz potencjalne źródło dodatkowej wiedzy, w jaki sposób je efektywnie zaspokajać.

Ważny sposób obywatelskiej edukacji, budowania relacji zaufania między mieszkańcami i władzami samorządowymi oraz przygotowanie pola do dialogu na wypadek potrzeby podejmowania trudniejszych, strategicznych dla JST decyzji w obszarze edukacji.

Odpowiednio wczesne zaproszenie do dyskusji, otwarta polityka informacyjna władz, ich gotowość do wysłuchania zdania mieszkańców oraz okazanie troski o sytuację uczniów i ich rodziców mogą przyczynić się od uniknięcia trudności mogących doprowadzić nawet do zablokowania procesu decyzyjnego.

DRABINA PARTYCYPACJI

partnerstwo w definiowaniu problemów
i szukaniu dobrych rozwiązań

WSPÓLDECYDOWANIE

komunikacja
symetryczna

np.: komitety doradcze, grupy zadaniowe, budżet partycypacyjny, kawiarnia obywatelska, komórki planujące, otwarta przes-trzeń, panel obywatelski, planowanie partycypacyjne, sądy obywatelskie, sondaż deliberatywny

KONSULTOWANIE

komunikacja
dwustronna

np.: sondaże, badania opinii publicznej, wywiady indywidualne, badania fokusowe, konsultacje z grupami przedstawicielskimi, spotkania publiczne, ciała opiniodawczo-konsultacyjne, formy elektroniczne, dni otwarte, warsztaty, spotkania robocze

INFORMOWANIE

komunikacja
jednostronna

np.: infolinia, broszury informacyjne, biuletyny, newslettery, strony internetowe z możliwością zadawania pytań, otwarte spotkania informacyjne, prezentacje lub wystawy projektów, otwarte posiedzenia decydentów, konferencje prasowe, ogłoszenia w prasie, audycje w mediach, obwieszczenia

BRAK INFORMACJI

władza
autorytarna

Szczegółowe informacje nt. technik partycypacji:
www.partycypacjaobywatelska.pl/technika

Konsultowanie to proces, w którym organ/instytucja podejmująca decyzję zasięga opinii osób/grup, których decyzja ma dotyczyć.

Wyznaczniki dobrego procesu konsultowania:

- **możliwość udziału** w konsultacjach mają **wszyscy zainteresowani**
- forma konsultacji **jest dostosowana do ich celu i potrzeb** odbiorców,
- uczestnicy konsultacji mają zapewnioną **wiedzę odpowiednią** do świadomego udziału w konsultacjach,
- organizator zapewnia **odpowiednie warunki** (czas, miejsce, materiały) do tego, żeby konsultacje mogły się odbyć i każdy z uczestników miał możliwość wyrażenia swojego zdania,
- rzetelne **poinformowanie o decyzji** podjętej w wyniku konsultacji.

Współdecydowanie jest procesem, w którym kilka równorzędnych stron (ludzi, grup, instytucji) podejmuje wspólnie decyzję lub porozumienie w określonej sprawie.

Wyznaczniki dobrego procesu współdecydowania:

- wszystkie zainteresowane strony osiągną **rzeczywiste porozumienie** w zakresie podejmowanej decyzji,
- zapewnienie wszystkim uczestnikom procesu **rzetelnej i wyczerpującej informacji** o procesie (zasady i przebieg), jak i kwestii, w jakiej decyzja jest podejmowana,
- forma współdecydowania jest **atrakcyjna i dostępna dla możliwie wielu osób** oraz dostosowana do potrzeb uczestników,
- strony uczestniczą w procesie **na zasadzie partnerstwa** – głos każdego uczestnika jest równy,
- otwartość – **każdy może wziąć udział** w procesie,
- wspólnie podjęta **decyzja jest wiążąca**.

JAK ZAPLANOWAĆ PARTYCYPACJĘ?

ZASADA FFF (FORM FOLLOWS FUNCTION)

Partycypacja a lokalna polityka oświatowa – raport z badań terenowych, Praca zbiorowa, Warszawa 2014.

Aktorzy konsultacji

- Władza lokalna
- Dyrektorzy
- Związki zawodowe

- Służby publiczne
- Organizacje pozarządowe
- Lokalni przedsiębiorcy
- Specjalne organy konsultacyjne
- Niezrzeszeni nauczyciele
- Mieszkańcy

Rola wójta - główny kreator polityki oświatowej w gminie.

- postrzegany jako gospodarz gminy, ponoszący odpowiedzialność za wszelkie podejmowane przez urząd działania, jest też niejako zmuszony do bezpośrednich kontaktów z mieszkańcami i środowiskiem nauczycielskim;*
- jako bezpośredni lub pośredni kierownik kilku instytucji publicznych, jest najważniejszym pracodawcą w rolniczej gminie, co jest istotne zwłaszcza dla nauczycieli – w sytuacji niżu demograficznego mających coraz większe problemy z uzyskaniem zatrudnienia w zawodzie;*
- dysponuje subwencją oświatową i nawet po przekazaniu części szkół podstawowych organizacjom pozarządowym kontroluje jej wydatkowanie, zachowuje więc duży wpływ na decyzje stowarzyszeń, dla których subwencja jest głównym źródłem dochodów;*
- dysponuje infrastrukturą szkolną i ma możliwość inwestowania w jej rozwój.*

Rola dyrektorów/dyrektorem szkół

WNIOSKI

- Dominują konsultacje oraz informowanie mieszkańców
- Rzadziej: przypadki włączania obywateli w realizację usług edukacyjnych, głównie przez ich uczestnictwo w stowarzyszeniach prowadzących małe szkoły lub przedszkola, a także współpracę lokalnego biznesu ze szkołami zawodowymi.
- Konsultacje dotyczą najczęściej likwidacji szkół oraz przekształcania ich statusu, rzadziej: opracowywania strategii oświatowych
- Najczęściej konsultacje z odbywają się z dyrektorami oraz przedstawicielem związków zawodowych
- Wciąż dominujący formalny typ przywództwa autorytarny styl. Kierunki polityki oświatowej JST wyznaczają władze publiczne oraz inni formalni aktorzy systemu edukacyjnego.
- Brak przedstawicieli mieszkańców, niereprezentujących żadnych instytucji lub organizacji

BARIERY PARTYCYPACJI

- Bierność mieszkańców (dopóki nie dochodzi do istotnych zmian, które mogą ich bezpośrednio dotknąć – takich jak zamknięcie szkoły)
- Mała wiedza
- Brak inicjatywy ze strony samorządów
- Nastawienie na podejmowanie decyzji w wąskim gronie
- Brak zwartej lokalnej wspólnoty

KONSULTACJE

Warunki rzetelności:

- Odpowiedni dobór tematu i języka zrozumiałego
- Jak najwcześniejszy etap procesu decyzyjnego
- Ogłoszenie konsultacji w odpowiednim wyprzedzeniu
- Użycie odpowiednich i zróżnicowanych kanałów informacyjnych
- Użycie odpowiednich i zróżnicowanych technik konsultacji
- Dobór odpowiedniego terminu konsultacji
- Odpowiedni czas trwania konsultacji
- Korzystanie z pomocy ekspertów i moderatorów zewnętrznych
- Stworzenie planu konsultacji społecznych
- Rzetelna informacja o wynikach konsultacji

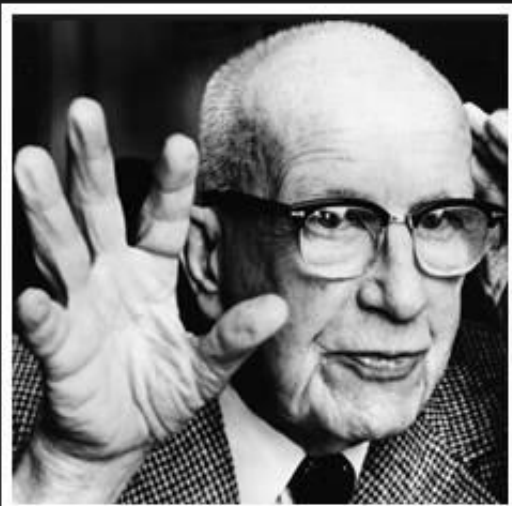
TECHNIKI I NARZĘDZIA PROWADZENIA KONSULTACJI

- Zabieranie informacji oraz opinii pracowników instytucji publicznych
Analiza opinii, komentarzy oraz skarg przesyłanych przez obywateli
- Dni otwarte, pokazy uliczne, festyny
- Spotkania otwarte
- Panel ekspertów
- Spotkania na „żywo” w Internecie
- Wywiady indywidualne
- Otwarta przestrzeń (Open Space)
Badania na próbie reprezentatywnej
- Karty rozmowy
- Grupy fokusowe (pogłębiony wywiad grupowy)
Sondaż deliberatywny
- Koła przypadków (study circle)

TECHNIKI I NARZĘDZIA PROWADZENIA KONSULTACJI

- Referendum lokalne
- Budżet partycypacyjny
- Sąd obywatelski
- Planowanie partycypacyjne
- Partycypacyjne planowanie strategiczne
- Planning for Real (TM)

Technika konsultacyjna Aktywni Obywatele

*Niczego nie zmienisz zwalczając
zastaną rzeczywistość.*

*Aby coś zmienić zbuduj nowy model,
który sprawi, że dotychczasowy stanie
się przestarzały.*

RICHARD B. FULLER

COACHING

ŻYCIE - ROZWÓJ - ZMIANA

KONSULTACJE SPOŁECZNE WROCŁAWSKIEJ STRATEGII EDUKACYJNEJ (przykład włączenia nowych technik konsultacyjnych)

Konsultacje – zasięganie opinii na temat postawionego zagadnienia

- Spotkania grup mieszanych – NGO i urzędników
- Spotkania grup eksperckich
- Spotkania warsztatowe ewaluacyjne i konsultacyjne
- Ankiety dla mieszkańców
- Rozpoczęły się od spotkania przedstawiciel urzędu, ciał społecznych, organizacji i radnych – upowszechnienie informacji
- Prace grupy specjalistów pod okiem eksperta – wypracowanie założeń
- Informacja mieszkańców o możliwości konsultacji ankietowych
- Dodatkowe spotkania konsultacyjne
- Warsztaty na temat technik konsultacji
- Podsumowanie na konferencji dla NOG, ekspertów i urzędników

FAZA PRZYGOTOWAWCZA

- Wstępny warsztat przyszłościowy
- Pięć warsztatów przyszłościowych w gronie ekspertów – panel ekspercki
- Dodatkowe konsultacje z Wrocławską Radą Edukacji i Prezydentem Wrocławia
- Opracowanie założeń do strategii pt. Wrocławska Koncepcja Edukacyjna

FAZA KONSULTACJI ZASADNICZYCH

- Przygotowywanie narzędzi konsultacji online
 - Zbieranie informacji i uwag od grup docelowych poprzez ankiety online
 - Przygotowywanie warsztatów konsultacyjnych w sprawie „Strategii Edukacyjnej z udziałem przedstawicieli środowisk edukacyjnych (w tym organizacji pozarządowych)
- Przygotowanie ostatecznej wersji założeń do „Strategii Edukacyjnej”

WROCŁAWSKA KONCEPCJA EDUKACYJNA

Odpowiedź na nowe warunki: potrzebę nieustannego doskonalenia, dopasowania do zmieniających się warunków gospodarczych, społecznych, kulturowych, podnoszenia kwalifikacji oraz kreatywnego myślenia i działania.

Opis wrocławskiej kultury edukacyjnej rozumianej jako klimat stwarzany przez władze miejskie sprzyjający postawom kreatywnym i otwartym, rozwojowi własnych zainteresowań, odnajdywaniu potencjałów, sprzyjający rozwojowi innowacyjności.

Celem stymulowanie wrocławskiej kultury edukacyjnej. Jej efekty mają być obserwowalne w stylu życia, relacjach międzyludzkich, poziomie tolerancji, innowacyjności i przedsiębiorczości mieszkańców Wrocławia.

Edukacja nie oznacza dziś wyposażenia jednostki w zamknięty zestaw wiedzy i kwalifikacji ale wykształcenie umiejętności samodzielnego uczenia się, przetwarzania informacji, odnajdywania rozwiązań

WROCŁAWSKA KONCEPCJA EDUKACYJNA

Oś ideowa (4T):

- **Tożsamość** – szkoła jako wspólnota (z poszanowaniem jednostki)
- **Talent** – wzmacnianie uzdolnień i talentów, by odnaleźć ścieżkę życiową i zawodową
- **Technologia** – budowanie i wspieranie przyjaznego otoczenia (infrastruktura)
- **Tolerancja** – budowanie otwartości i poszanowania różnorodności

pola tematyczne

- Nauczyciele
- Kultura Szkolna
- Relacje Edukacji i rynku pracy
- Świadomy obywatel
- Kultura czas wolnego

Programy Operacyjne

WROCŁAWSKA KONCEPCJA EDUKACYJNA

TOŻSAMOŚĆ – poziom zaufania do innych ludzi, poczucie zakorzenienia, udział w wyborach samorządowych, partycypacji w działalności organizacji pozarządowych

TALENT – poziom wykształcenia, Edukacyjna Wartość Dodana, poziom zdawalności egzaminów zewnętrznych, poziom bezrobocia, poziom zarobków

TECHNOLOGIA – poziom innowacyjności i kreatywności

TOLERANCJA – poziom otwartości na odmienności kulturowe, autorytaryzmu bezpieczeństwa w mieście

Podmioty tworzące:

- Rada miasta, Prezydent
- Departament Edukacji
- Placówki (dyrektorzy), instytucje doskonalenia zawodowego nauczycieli, NGO,, uczelnie, instytucje rynku pracy, instytucje kultury i sportu
- Nauczyciele, rodzice, uczniowie, obywatele, pracodawcy